

מהלואי הושן

יוצא לאור ע"י מכון אבני הושן

חידושי ושיעורי מורינו
הגאון רבי שמואל ניימאן שליט"א
אב"ד אבני הושן – מאנסי

מכון
אבני
הושן

ט

פרשת תולדות | תשפ"ב

מוקדש לרפואת מרן שמואל בן שרה פערל

עניני הפרשה

מעשה אבות סימן לבנים [ד]

מעשי אבות סימן לבנים - חלק ד'

שירידת אברהם אבינו למצרים וכל מאורעותיו שם היתה סימן לבניו אחריו בעת שירדו כלל ישראל למצרים לחזקם ולעודדם בעת ההיא (וכמו שביארנו באריכות בשיעורים הקודמים), ואכן עליך - יצחק אבינו - נכון לך עבודה אחרת וכדלהלן.

מעשה אבות סימן לבנים ביצחק אבינו בעל פי ה' יחנו ויסעו

ועבודתו הייתה, כמו שאמר הרמב"ן לגבי עבודת יצחק בהישארות שלו בארץ ישראל, שיהיה תמיד על פי ה' יחנו ועל פי ייסעו, ושישריש בקרבו היטב שהכל הוא בציווי ה' ולהתחזק בו. והיה דבר כביר זה, סימן לבנים אשר בעת שכבר יצאו כלל ישראל ממצרים ובדרכם לארץ ישראל יתעכבו במדבר במקום ציה ושממה, הכין להם יצחק אבינו את הדרך שהכל הוא על פי ה', וכל החניות וכל הנסיעות שמה במדבר הכל יהיה עפ"י ציוויי של הבורא יתברך שמו, ושיתחזקו באמונה תמה בבורא כל עולמים שהכל הוא במאמרו ולבטוח בו, ובזאת יהיה להם הכח והחזיקו בעת ההיא שהיו במדבר, וכן גם הלאה כשכבר ייסעו מהמדבר ויגיעו לארץ ישראל, שגם שמה ידעו נאמנה שהכל היא בציווי ה' וכל מה שנעשה שם הרי הוא מאת ה', ובכך יתחזקו תמיד בכל העתות והזמנים, זו הייתה המעשה אבות של יצחק אבינו שהיה לסימן לבנים.

ההרחבה הגדולה שהייתה ליצחק אבינו מעל לדרך הטבע

וביותר נראה לומר, דהנה ליצחק אבינו היה רעב כבד מאוד בהיותו בארץ ישראל, ועד כדי שכבר רצה לרדת למצרים מפני הרעב הגדול, אכן לבסוף הרחיב לו ה' במאוד וכמו שאומר הכתוב מיד לאחר

השם, וכן על אחד ההרים אשר אומר אליך, ע"כ. דהיינו שהורה לו הקב"ה ואמר לו שעבודתו יהיה להישאר בארץ ישראל, ושמה תהיה עבודתו, שבכל פעם עליו ללכת על פי ה' וליסע על פי ה'. ואכן היו לו ליצחק הרבה נסיעות בארץ ישראל, וכמו שאנו רואים כאן בעניין, שהוא היה בגרר וכן בנחל גרר, ואחר כך גם נסע לרחובות, והמשיך עוד לכאר שבע, וזו הייתה עבודתו בארץ ישראל, שבכל פעם יהיו כל מסעותיו וענייניו על פי ציווי ה'.

והנה, הרמב"ן מפרש המעשה אבות סימן לבנים במסעיו של יצחק אבינו לגרר וכן הלאה, שזה מרמז על 'גלות בבל' שעתידים כלל ישראל ללכת בגלות בבל, ויוע"ש האיך שמפרש את כל האמור בענין עפ"י דרכו הלז.

רצון יצחק אבינו לרדת למצרים משום מעשה אבות

אמנם עוד לאלוה מילין לבאר בענין זה של מעשי אבות סימן לבנים. והנראה לומר, שכוונת יצחק אבינו בזה שרצה לרדת למצרים דייקא, כי ידע שעתידין כלל ישראל שהם בניו לרדת לשם, ולכך רצה להגיע לשם ע"ד מעשה אבות, להכין להם המקום בחיזוק ואמונה תמה בבורא ית"ש, ויהיה זה להם לסימן לבנים בשנות גלותם תחת שלטון מצרים, להתחזק באמונה שלימה ותמה בבורא כל עולמים, אף בהיותם תחת גלות מצרים הקשה.

אמנם הקב"ה אמר לו 'אל תרד מצרימה', כי אמר לו השי"ת, אם הסיבה שאתה רוצה לרדת למצרים הוא משום מעשה אבות סימן לבנים - שיהא זה סימן לבניך בעת שהם ירדו למצרים, הרי דבר זה כבר עשה אברהם אבינו בירידתו למצרים,

רצון יצחק אבינו לרדת למצרים

בתוה"ק בפרשתן פרשת תולדות, בענין השתלשלות יצחק אבינו בעת היותו בארץ ישראל ולאחר שכבר נולדו לו שני בניו יעקב ועשיו, אומר הכתוב (בראשית כ"ז א' ד') 'ויהי רעב בארץ מלכד הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים גררה. וירא אליו ה' ויאמר אל תרד מצרימה שכן בארץ אשר אמר אליך. גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל והקמתי את השבעה אשר נשבעתי לאברהם אביך. והרביתי את זרעך ככוכבי השמים ונתתי לזרעך את כל הארצות האל והתברכו בזרעך כל גויי הארץ.'

וברש"י בד"ה 'אל תרד מצרימה': שהיה דעתו לרדת מצרימה כמו שירד אביו בימי הרעב, אמר לו (הקב"ה) אל תרד מצרימה שאתה עולה תמימה, ואין חוצה לארץ כדאי לך. והיינו שהיה רעב כבד בארץ ישראל ורצה יצחק אבינו לרדת למצרים, ואמר לו הקב"ה אל תרד למצרים והישאר כאן בארץ ישראל, וגם הוסיף לו הקב"ה וברכוכו לרוב 'גור בארץ הזאת ואברכך' וגו'.

דברי הרמב"ן בעבודת יצחק אבינו בהישארותו בארץ ישראל

והרמב"ן כאן מבאר בעניין הציווי של השי"ת שאמר ליצחק אבינו שישאר בארץ ישראל, וז"ל: ושכון כל ימך בארץ שאומר אליך, בכל פעם ופעם על פי ה' תסע ועל פי ה' תחנה... והנה נסע ממקומו מפני הרעב ללכת בכל ארצות כנען, לשכון בארץ אשר יאמר אליו, ובבואו לגרר אמר לו כאן תשב ולא הוצרך לפרש, כי ידוע הוא שלא עבר על מצות